

Club de Carte Integrativ – supervizare psihoterapie integrativa ACCPI

Data	27 Februarie, vineri, orele 19.00
Prezentare	Daniela Elena Ciolan
Titlul cărții	<p>Pacienți narcisici, terapeuți începători. Conceptualizare, tratament și gestionarea contratransferului</p> <p>Steven K Huprich</p> <p>București: Editura 3, 2019, ISBN 978-606-40-0587-8</p> <p>(titlul original: „Narcissistic Patients and New Therapists – Conceptualization, Treatment and Managing Contratransference” Copyright 2008 by Jason Aronson)</p>
Despre autor	<p>Steven K. Huprich este psiholog clinician și profesor universitar cu o activitate academică și profesională solidă în domeniul tulburărilor de personalitate, evaluării personalității, psihopatologiei și psihoterapiei relaționale. Este recunoscut la nivel internațional atât pentru cercetarea sa științifică, cât și pentru contribuțiile editoriale în domeniu.</p> <p>Afilieri academice și poziții importante</p> <ul style="list-style-type: none"> • Profesor de psihologie și Director of Clinical Training la Wichita State University, în Departamentul de Psihologie din Statele Unite. • A fost implicat anterior ca profesor în cadrul Eastern Michigan University, precum și în poziții didactice la alte instituții de învățământ superior din SUA. • Alte afilieri găsite în literatura științifică îl poziționează ca profesor în Department of Psychology la University of Detroit Mercy — o universitate cunoscută pentru programe solide de psihologie clinică și terapii psihodinamice. <p>Aceste roluri reflectă atât o activitate educațională extinsă, cât și responsabilități în formarea clinicienilor în training.</p> <hr/> <p>Activitatea profesională și științifică</p> <p>Dr. Huprich are un portofoliu bogat de publicații științifice, capitole de carte, conferințe și texte academice, acoperind variate teme atât din psihologia clinică cât și evaluarea personalității:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◊ Contribuții editoriale și volume colective <p>Conform descrierilor editoriale, Huprich a publicat aproximativ cinci cărți și volume importante în domeniul personalității și psihodiagnosticului, printre care:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utilizarea testului Rorschach în evaluarea tulburărilor de personalitate; • integrarea evaluării personalității în diagnosticarea clinică; • fundamente conceptuale și empirice ale psihoterapiei psihodinamice; • concepte pentru terapeuți în lucrul cu personalitățile narcisice; • conceptualizarea și evaluarea personalității în manualele psihodinamice.

El a fost, de asemenea, editor al *Journal of Personality Assessment* și a deținut funcții de conducere în organizații științifice ca International Society for the Study of Personality Disorders (secretar/trezorier), unde contribuie la dezvoltarea și diseminarea cercetării privind personalitatea.

◇ Publicații științifice și colaborări

Huprich a publicat zeci de articole în reviste peer-reviewed, inclusiv lucrări despre:

- modelele de diagnosticare dimensională ale tulburărilor de personalitate;
- relația între trăsături patologice și funcționarea clinică;
- complexitatea narcisismului și a evaluării sale în practică;
- influența mecanismelor de personalitate asupra diagnosticării și intervenției clinice.

Printre colaboratorii săi frecvenți în publicații se numără autori și cercetători recunoscuți precum:

- Callie Jowers – colaborator în studiile privind modelele prototipale ale tulburărilor de personalitate;
- John H. Porcerelli – expert în psihologie clinică și personalitate;
- Vittorio Lingiardi și Nancy McWilliams – figuri cunoscute în psihodinamica clinică și manualul PDM-2 (Psychodynamic Diagnostic Manual);
- membri ai comunității academice americane în evaluarea personalității și terapia psihodinamică.

Contribuții recunoscute și premii

Conform profilului editorului, Steven K. Huprich a primit distincții importante, precum premiul **Theodore Millon Award in Personality Psychology (2013)**, care recunoaște contribuțiile semnificative în domeniul personalității clinice, integrarea conceptelor teoretice și aplicarea lor în practică.

Comunități și conexiuni academice

În rețeaua sa epistemică academică, Huprich este citat împreună cu și de alți autori influenți în psihologie clinică și evaluarea personalității, precum:

- Kenneth Levy, profesor la Pennsylvania State University;
- Robert Cloninger, cunoscut pentru modele integrative de personalitate;
- Nancy McWilliams, autoare de manuale în psihodinamica clinică;
- Linda M. Forrest, expertă în formarea clinicienilor și competențe profesionale;
- Mark P. Blanchard și Francesco Gazzillo, colaboratori în cercetări recente privind narcisismul și variabile psihologice conexe.

<p>Tema cartii</p>	<p>Volumul <i>Pacienți narcisici, terapeuți începători</i> propune o analiză clinică riguroasă a dinamicii relaționale inconștiente care se constituie în lucrul cu structurile narcisice, punând în prim-plan transferul și contratransferul ca instrumente centrale ale procesului terapeutic. Autorul conceptualizează narcisismul atât în forma sa manifestă (grandioasă), cât și în cea deghizată (vulnerabilă), evidențiind organizarea defensivă a sinelui și funcția protectivă a mecanismelor primitive precum clivajul, idealizarea și devalorizarea.</p> <p>Lucrarea integrează perspectivele teoretice majore asupra narcisismului – modelul conflictual-structural al lui Kernberg și modelul deficitului de sine al lui Kohut – articulând diferențele de poziționare clinică dintre confruntarea interpretativă a apărărilor și intervenția empatică de tip selfobject. În acest cadru, terapeutul începător este analizat nu doar ca observator, ci ca participant activ într-un câmp relațional intens, în care propriile vulnerabilități narcisice pot fi activate.</p> <p>Tema centrală a cărții este maturizarea identității profesionale prin capacitatea clinicianului de a utiliza conștient reacțiile contratransferențiale, transformând experiența afectivă indusă de pacient într-un instrument de formulare și intervenție.</p>
<p>Motivul alegerii cărții</p>	<p>Am început lectura acestei cărți în 2021, într-un context personal și profesional marcat de nevoia de aprofundare teoretică și clarificare clinică în lucrul cu narcisismul, chiar fiind la început de drum în ale psihoterapiei în acel moment. Am revenit asupra ei în diferite momente din practica mea, folosind-o ca reper conceptual în înțelegerea unor dinamici transferențiale și a reacțiilor contratransferențiale. Cartea a devenit treptat o matrice de reflecție, atât pentru înțelegerea pacienților cu organizare narcisică, cât și pentru explorarea propriilor mele activări și poziționări în context terapeutic.</p> <p>Lectura integrală mi-a permis o actualizare și o integrare coerentă a informațiilor, dar și o reflecție mai matură asupra propriului meu versant narcisic și asupra poziționării mele profesionale actuale.</p> <p>Dincolo de motivația personală și de reflecția asupra propriilor mele procese și apărări interioare, îmi doresc să aduc această carte în dezbatere pentru a deschide un spațiu de reflecție colectivă. Mă interesează să aflu cum este experiența lecturii pentru colegii mei, ce activează în spațiul lor profesional și cum se poziționează în raport cu cele două cadre teoretice prezentate. Sunt curioasă dacă se simt mai aproape de o formulă sau de alta, dacă rezonază mai profund cu abordarea lui Kernberg sau cu cea a lui Kohut și în ce măsură aceste perspective influențează modul lor de a conceptualiza și practica intervenția clinică.</p>

<p>Utilitate practica/Resurse pentru lucrul în cabinet</p>	<p>Clarificarea tipului de narcisism prin lectura transferului și contratransferului</p> <p>Cartea oferă claritate conceptuală prin ilustrarea celor mai importante două forme de narcisism validate empiric și susținute în literatura psihodinamică: narcisismul manifest (grandios) și narcisismul vulnerabil (deghizat).</p> <p>Acest cadru devine un instrument de orientare clinică. Huprich arată că diferențierea nu se face doar la nivel descriptiv, ci prin interpretarea dinamicii transfer–contratransfer.</p> <p>Pentru narcisismul manifest, transferul poate activa în terapeut: – sentiment de intimidare;</p>
---	---

- presiune de performanță;
- iritare sau furie;
- dorința de a demonstra competență;
- tendința de a intra în competiție.

Pentru **narcisismul vulnerabil**, reacțiile pot fi:

- plictiseală;
- blocaj;
- senzația de inutilitate;
- dorința de a salva pacientul;
- oboseală emoțională subtilă.

Aceste afecte contratransferențiale devin indicii valoroase pentru înțelegerea organizării narcisice prezente în fața terapeutului.

2. Utilizarea contratransferului ca instrument diagnostic și de reglare a procesului terapeutic

Huprich transformă contratransferul dintr-un potențial obstacol într-o **unealtă clinică centrală de formulare și ajustare a intervenției**. Reacțiile emoționale ale terapeutului nu sunt tratate ca simple vulnerabilități personale, ci ca date informaționale despre afectele disociate ale pacientului și despre modul în care acesta organizează relația.

În cazul domnului Garcia, terapeutul ajunge să trăiască inadecvare și presiune de performanță — afecte care reflectă rușinea și fragilitatea narcisică a pacientului. Conștientizarea acestui proces permite modificarea intervenției: în loc de contraatac sau retragere, terapeutul poate formula o intervenție orientată pe proces și vulnerabilitate.

Cartea oferă indicii clare privind **metodele de ajustare a procesului terapeutic în funcție de tipul de transfer activ**:

- în fața idealizării, invitarea unei oglindiri realiste și a validării afective, fără coluziune cu grandiozitatea;
- în fața devalorizării, menținerea stabilității interne și interpretarea defensivă a atacului;
- în fața fragilității vulnerabile, utilizarea empatiei și a funcției de selfobject pentru consolidarea relației terapeutice.

Invitarea oglindirii, validării și empatiei nu reprezintă concesiile, ci **instrumente deliberate de construire a alianței terapeutice**, mai ales în fazele incipiente ale tratamentului. Huprich subliniază că, fără o relație suficient de stabilă, confruntarea devine prematură și poate întări defensivitatea.

Un aspect clinic relevant este faptul că mulți pacienți narcisici nu se prezintă în cabinet cu „narcisism” ca motiv explicit, ci cu **depresie, anxietate sau epuizare relațională**. Depresia apare frecvent ca manifestare simptomatologică secundară colapsului grandiozității sau eșecului strategiilor defensive. În acest context, contratransferul poate include plictiseală, neputință sau sentimentul că „nimic nu se mișcă” — indicii importante despre dinamica narcisică subiacentă.

Instrument clinic derivat din carte:

- monitorizarea afectelor proprii ca barometru al procesului;
- ajustarea nivelului de empatie versus confruntare în funcție de toleranța pacientului;
- utilizarea depresiei nu doar ca simptom, ci ca posibil semnal al colapsului

unei organizări narcisice defensive.

3. Interpretarea devalorizării ca mecanism defensiv central al organizării narcisice

Unul dintre cele mai valoroase instrumente clinice oferite de carte este *înțelegerea devalorizării nu ca opoziție, ostilitate sau lipsă de respect, ci ca mecanism defensiv structural menit să protejeze un sine fragil de experiența dependenței, rușinii și inferiorității.*

Huprich arată că, în cazul pacienților narcisici manifesti, devalorizarea terapeutului apare frecvent în momentele în care relația începe să capete profunzime sau când intervențiile ating vulnerabilitatea reală. Atacul asupra competenței clinicianului sau minimalizarea procesului terapeutic funcționează ca o tentativă de a restabili superioritatea și controlul.

Pentru terapeutul începător, aceste momente activează contratransferențial:

- rușine profesională;
- nevoia de justificare;
- dorința de contraargumentare;
- retragere defensivă.

Cartea oferă un instrument clinic esențial: mutarea focusului de la conținut la proces.

În loc să răspundă la critica explicită („nu cred că mă ajută ce spuneți”), terapeutul poate formula intervenții orientate pe dinamica relațională:

- „Observ că atunci când ne apropiem de un punct sensibil, apare tendința de a minimaliza utilitatea discuției.”
- „Mă întreb dacă este mai sigur să mă vedeți ca ineficient decât să simțiți că aveți nevoie de mine.”

Acest tip de intervenție:

- menține cadrul;
- evită escaladarea defensivă;
- aduce în conștiință funcția protectivă a devalorizării.

Huprich subliniază că devalorizarea poate fi înțeleasă și ca formă de control relațional: dacă obiectul este inferior, dependența de el devine mai puțin amenințătoare. Interpretarea acestui mecanism permite pacientului să observe structura defensivă fără a fi expus direct rușinii.

Instrumente clinice derivate din carte:

- Identificarea momentului declanșator al devalorizării (de regulă, apropierea de vulnerabilitate);
- Evitarea contraatacului narcisic al terapeutului;
- Formularea intervenției la nivelul procesului și nu al conținutului criticii;
- Tolerarea temporară a poziției de obiect depreciaț, fără pierderea coerenței interne;
- Corelarea devalorizării cu teama de dependență și expunere afectivă.

Huprich arată că, gestionată adecvat, devalorizarea devine un punct de intrare privilegiat în nucleul vulnerabil al organizării narcisice. Ea nu este un obstacol, ci un indicator al apropierii de materialul relevant clinic.

4. Menținerea cadrului ca funcție structurativă și intervenție activă

În lucrul cu pacienți narcisici, cadrul terapeutic nu este doar o convenție administrativă, ci o **funcție psihică externă care susține organizarea**

unui sine fragil. Huprich arată că atacurile asupra cadrului (întârzieri repetate, contestarea onorariului, minimalizarea utilității terapiei, fluctuații în angajament) reprezintă adesea manifestări transferențiale ale dificultății de a tolera dependența și vulnerabilitatea.

Cartea evidențiază că lipsa de experiență a terapeutului poate conduce fie la rigiditate defensivă, fie la flexibilizare excesivă a cadrului, ambele reacții fiind expresii contratransferențiale. Stabilitatea cadrului devine astfel o intervenție clinică în sine.

Instrumente clinice extrase din carte:

- **Reafirmarea calmă și consecventă a limitelor**, fără justificări excesive sau intrare în luptă de putere;
- **Mentalizarea atacului asupra cadrului**, formulându-l ca expresie a anxietății relaționale („Observ că atunci când relația devine mai apropiată, apare tendința de a o destabiliza”);
- **Tolerarea poziției de obiect devalorizat**, fără retragere sau contraatac;
- **Evitarea coluziunii cu idealizarea**, prin menținerea unei poziții realiste și constante;
- **Observarea micro-rupturilor de alianță** și repararea lor prin intervenții orientate pe proces.

Huprich subliniază că pentru pacientul narcisic, cadrul stabil oferă predictibilitate și limite clare într-un spațiu intern marcat de clivaj și instabilitate identitară. Prin consecvență, terapeutul modelează o relație în care apropierea nu conduce la colaps sau umilire.

Astfel, cadrul devine nu doar structură externă, ci **agent de reglare narcisică și suport pentru dezvoltarea toleranței la dependență și frustrare.**

5. Flexibilitatea între confruntare și empatie

Prin integrarea modelelor lui Kernberg și Kohut, cartea oferă un instrument de **ajustare a intervenției în funcție de organizarea pacientului.**

În situații dominate de defensă activă și devalorizare, confruntarea interpretativă poate facilita insight-ul.

În situații dominate de deficit structural și fragilitate, empatia susținută consolidează coeziunea sinelui.

Instrument clinic:

- evaluarea momentului optim al intervenției;
- dozarea confruntării;
- calibrarea empatiei în funcție de toleranța pacientului la insight.

<p>Aspecte de reflectie</p>	<p>Lectura acestei carti m-a repus in contact cu un spatiu intim de onestitate atat profesionala cat si personala. Dincolo de concepte, de teorii si de diferente sau apropieri, ceea ce ramane cu mine este faptul ca lucrul cu narcisismul atinge inevitabil in noi acele continuturi psihice vulnerabile, poate prea putin revazute, antrenate sau integrate, intru intelegere si reevaluare. Huprich vorbeste despre lipsa de experienta a terapeutului incepator dar, in fapt, „incepatorul” nu este doar o etapa cronologica, ci poate fi o stare in care revenim ori de cate ori suntem activati, intimidati, devalorizati sau pusi fata in fata cu propriile vulnerabilitati, ca o regresie.</p> <p>Personal, lectura m-a pus din nou in relatie cu propriul meu versant narcisic, cu care am facut cunostinta in propriul proces psihoterapeutic si de munca interna. A fost o reintoalnire poate nu atat surprinzatoare, pe cat revelatoare, pentru ca mi-a aratat cat de subtil se pot reactiva anumite mecanisme chiar si atunci cand le consideri deja integrate.</p> <p>In acelasi timp, apreciez exprimarea fina prin care este validata si normalizata experienta din cabinet in lucrul cu personalitatile dificile, precum si sublinierea faptului ca, in realitate, este solicitant sa ramai prezent in fata transferului si contratransferului, nu doar pentru terapeutii incepatori, ci si atunci cand ai depus o munca asidua de autocunoastere si integrare.</p> <p>In lumina acestor recitite pagini, raman fidela convingerii mele ca autocunoasterea personala si profesionala raman un proces continuu de autoactualizare si reflectie , de dezvoltare si crestere, si mai putin un demers etapizat, de finalizat, proces in care fiecare relatie terapeutica are capacitatea de a atinge noi straturi ale structurilor noastre interne, facand disponibila o noua perspectiva, o noua viziune, o noua realitate.</p>
------------------------------------	---